

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: Състрадание и емпатия. Аспекти на моралната метафорика

Лектор: доц дфн Силвия Серафимова

Телефон: 0889983838

Имейл: silviya.serafimova@ips.bas.bg

Хорариум: 30 академични часа - 20 часа лекции/10 упражнения

Анотация (до 150 думи):

Целта на настоящия курс е не само да запознае докторантите с основни теории за емпатията и състраданието от областта на нормативната етика, но и да се проблематизират възможностите за практическо развиване на морална сензитивност към ценностите на Другия на принципа на етическа метафоризация. На базата на сравнителен анализ на етическите предимства и недостатъци при култивирането на различни форми на емпатия и състрадание се очертават перспективите за разбирането на многообразните проявления на другостта в актуални сфери на приложната етика. В частност, анализира се необходимостта от комплексен подход при формирането на етическите, психологическите и социалните критерии за ограничаване на научните проекти, целящи “измерването” и “програмирането” на процесите на емпатия и състрадание.

Тематично съдържание на курса (кратко описание по теми или модули):

Тема/Модул 1: Основни методологически уточнения, свързани с различните подходи към концептуализацията на процесите на състрадание и емпатия – 8 часа лекции/4 упражнения

Разглеждат се методологическите затруднения, възникващи при определянето на едни и същи процеси като прояви както на емпатия, така и на състрадание. Анализират се интраметодологическите, както и интерметодологическите причини за взаимозаменяемостта на дефинициите за емпатия и състрадание в сферите на философията и психологията. В контекста на тези наблюдения са разгледани понятията за морална метафора, морален гещалт, морална граматика, морално (емпатическо) въображение, които са оценени от перспективата на различните видове когнитивна и афективна емпатия.

Тема / Модул 2: Приложимост на различните видове теории за състраданието и емпатията в областта на етиката на животните – 4 часа лекции/2 упражнения

Чрез сравнителен анализ на водещи теории в областта на нормативната етика и психологията на развитието се аргументират етическите основания за култивирането на специфичен тип “хибридна” теория за емпатията, която е приложима към определени групи животни, а именно – на т.нар. протосъстрадателна емпатия, като специално внимание е отделено на проблематичния морален статус на животните в подобни изследвания.

Тема / Модул 3: Морални дилеми при култивирането на емпатията и състраданието в областта на невроетиката – 4 часа лекции/2 часа упражнения

Анализират се етическите проблеми, възникващи в проектите за “измерване” на емпатията и състраданието, както и опитите за “локализиране” на мозъчните процеси, свързани с формирането на етически съждения в областта на невроетиката. В контекста на тези наблюдения

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

са аргументирани различните видове рискове, индуцирани от опитите за “измерване” и контролиране на моралното въображение в областта на невронауката, представяйки в сравнителен план негативните последствия за различните целеви групи.

Тема / Модул 4: Етически предизвикателства в проектите за програмиране на състрадание и емпатия – 4 часа лекции/2 упражнения

Разглеждат се етическите предизвикателства при опитите за програмиране на емпатия и състрадание в рамките на проектите за т.нар. етичен ИИ. В този контекст особено внимание се обръща на възраженията срещу утвърждаването на решенията на т.нар. изкуствени морални агенти (artificial moral agents) като способни да изпитват емпатия.

Форми на обучение и оценяване:

Лекции и упражнения;

Самостоятелна работа по проект, свързан с темата на дисертацията, който отговаря тематично на някой/някои от разглежданите в рамките на курса проблеми.

Оценката се формира от оценката на индивидуалния курсов проект.

Компетентности, придобити в резултат на обучението (3-5 точки):

Докторантите ще придобият знания за ключови теории в сферата на нормативната етика и метаetikата, свързани с механизмите на формиране и функциониране на моралното въображение. В практически план те ще развият компетенции за определяне на произхода на комплексните процеси на култивиране на емпатия и състрадание в едни от най-актуалните направления на приложната етика като невроетика, машинна етика и етика на животните. В частност, докторантите ще придобият етическа експертиза за вземането на обосновани от етическа гледна точка решения при изготвянето на ръководства с етически регулации в сферата на медицинската етика, в областта на провеждането на хуманни експерименти с животни и др. под.

Литература:

Серафимова, С. *Същност на моралната метафорика и нейният етически дискурс*, Фабер, 2010.

Asada, M., Nagai, Y. and H. Ishihara. *Why Not Artificial Sympathy?* Proceedings of the International Conference on Social Robotics, 2012, pp. 278-287.

Asada, M. *Towards Artificial Empathy. How Can Artificial Empathy Follow the Development Pathway of Natural Empathy?* International Journal of Social Robotics, 2015, № 7, pp. 19-33.

Barnes, A. and P. Thagard. *Empathy and Analogy*, Dialogue: Canadian Philosophical Review, 1997, № 36, pp. 705–720.

Batson, C. D., Fultz, J. and P. A. Schoenrade. *Distress and Empathy: Two Qualitatively Distinct Vicarious Emotions with Different Motivational Consequences*, Journal of Personality, 1987, Vol. 55, №1, pp. 19–39.

Batson, C. D., Dyck, J. L., Brandt, J. R., Batson, J. G. and A. L. Powell. *Five Studies Testing Two New Egoistic Alternatives to the Empathy-Altruism Hypothesis*, Journal of Personality and Social Psychology, 1988, Vol. 55, No. 1, pp. 52–77.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАХ

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

- Batson, C. D. and L. Shaw. *Evidence for Altruism: Toward a Pluralism of Prosocial Motives*, Psychological Inquiry, 1991, №2, pp. 107–122.
- Batson, C. D. *Empathic Distress and Altruism: Still Inseparable*, Psychological Inquiry, 1991, Vol.2, № 2, pp. 133–135.
- Batson, C. D. *Why Act for the Public Good? Four Answers*, Personality and Social Psychology Bulletin, 1994, №20, pp. 603–610.
- Batson, C. D. *Self-Other Merging and the Empathy-Altruism Hypothesis: Reply to Neuberg et al.*, Journal of Personality and Social Psychology, 1997, №73, pp. 517–522.
- Black, M. Metaphor. In: *Models and Metaphors; Studies in Language and Philosophy*, M. Black (ed.), New York Cornell University Press, 1962.
- Black, M., More about Metaphor. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.
- Boyd, R. Metaphor and Theory Change. What Is a „Metaphor“ a Metaphor For? In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.
- Chierchia, G. and T. Singer. *The Neuroscience of Compassion and Empathy and Their Link to Prosocial Motivation and Behavior*, Decision Neuroscience. An Integrative Approach, 2017, pp. 247-257.
- Chismar, D. *Empathy and Sympathy: The Important Difference*, Journal of Value Inquiry, 1988, Vol. 22, №4, pp. 257–266.
- Cialdini, B. *Altruism or Egoism? That is (Still) The Question*, Psychological Inquiry, 1991, № 2, pp. 124– 127.
- Cui, Z. and J. Liu. *A Study on Two Conditions for the Realization of Artificial Empathy and Its Cognitive Foundation*, Philosophies, 2022, 7 (6), p. 135.
- Darwall, S. *Empathy, Sympathy, Care*, Philosophical Studies, 1998, Vol. 89, № 2–3, pp. 261–282.
- Davidson, D. What Metaphors Mean. In: *On Metaphor*, S. Saks (ed.), Chicago University Press, 1978.
- Decety, J. *Neural Correlates of Feeling Sympathy*, Neuropsychologia, 2003, 41, pp. 127-138.
- Deigh, J. *Empathy and Universalizability*, Ethics, 1995, Vol.105, №4, pp. 743–763.
- Fesmire, S. *John Dewey and Moral Imagination. Pragmatism in Ethics*, Indiana University Press, 2003.
- Fox, M. W. Sympathy, Empathy, and Understanding Animal Feelings-and Feelings for Animals. In: *Interpretation and Explanation in the Study of Animal Behavior*, M. Bekoff and D. Jamieson (eds.), Routledge, 1991.
- Gouinlock, J. (ed.). *The Moral Writings of John Dewey*, Prometheus Books, 1994.
- Guttenplan, S. D. *Objects of Metaphor*, Oxford University Press, 2005.
- Hare, R. M. *The Language of Morals*, Oxford University Press, 1991.
- Hoffman, M. *Empathy and Justice*, Motivation and Emotion, 1990, Vol.14, №2, pp. 151–172.
- Hoffman, M. *Is Empathy Altruistic?*, Psychological Inquiry 1991, Vol.2, pp. 131–133.
- Hoffman, M. *Empathy and Moral Development: Implications for Caring and Justice*, Cambridge University Press, 2000.
- Håkansson, J., *Exploring the Phenomenon of Empathy*. Doctoral Dissertation, Department of Psychology, Stockholm University, 2003.
- Johnson, L., Syd, M., Fenton, A. and A. Shriver (eds.). *Neuroethics and Nonhuman Animals: Advances in Neuroethics*, Springer International Publishing, 2020.
- Johnson, M. *The Body in the Mind. The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason*, Chicago University Press, 1987.
- Johnson, M. *Moral Imagination: Implications of Cognitive Sciences for Ethics*, Chicago University Press, 1993.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАИ

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

- Krebs, D. L. and C. Russel. Role-taking and Altruism. In: *Altruism and Helping Behavior*, J. P. Rushton and R. M. Sorrentino (eds.), Erlbaum Associates, 1981.
- Kuhn, T. Metaphor in Science. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.
- Kövecses, Z. *Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling*, Cambridge University Press, 2000.
- Laitinen, A. *Charles Taylor and Paul Ricoeur on Self-Interpretations and Narrative Identity*, <http://www.jyu.fi/yhtfil/fil/armala/texts/2002a.pdf>.
- Lakoff, G. and M. Johnson. *Metaphors We Live By*, Chicago University Press, 1980.
- Lakoff, G. and M. Johnson. *Conceptual Metaphor in Everyday Language*, *The Journal of Philosophy*, 1980a, vol. 77, No. 8, pp. 453–486.
- Lakoff, G. and Z. Kövecses, The Cognitive Model of Anger in American English. In: *Cultural Models in Language and Thought*, D. Holland and N. Quinn (eds.), Cambridge University Press, 1987.
- Lakoff, G. *Women, Fire and Dangerous Things. What Categories Reveal About the Mind*, Chicago University Press, 1987.
- Lakoff, G. *The Contemporary Theory of Metaphor*, http://www.ac.wvu.edu/~market/semiotic/lkof_met.html, 1992.
- Lakoff, G. *Metaphor, Morality, and Politics, or Why Conservatives Have Left Liberals in the Dust*, *Social Research*, 1995, Vol.62, № 2, pp. 177–198.
- Lakoff, G., *Moral Politics: How Liberals and Conservatives Think*, Chicago University Press, 1996.
- Lakoff, G. Sorry. I'm Not Myself Today: The Metaphor System for Conceptualizing the Self. In: *Spaces, Worlds and Grammar*, G. Fauconnier and E. Sweetser (eds.), Chicago University Press, 1996a.
- Lakoff, G. *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and Its Challenge to Western Thought*, Basic Books, 1999.
- Lakoff, G. *Don't Think of an Elephant! Know Your Values and Frame the Debate*, Chelsea Green Publishing, 2004.
- Leal-Gómez, R., Costa, A., Megías-Robles, A. et al. Relationship between Emotional Intelligence and Empathy towards Humans and Animals, *PeerJ* 9:e11274, 2021, doi 10.7717/peerj.11274.
- Liao, S. M. *Moral Brains: The Neuroscience of Morality*, first edition, Oxford University Press, 2016.
- Maibom, H. L. *Feeling for Others: Empathy, Sympathy, and Morality*. *Inquiry: An Interdisciplinary Journal of Philosophy*, 2009, 52, 5, pp. 483-499.
- Maibom, H. L. Empathy. In: *New Problems of Philosophy*, J. L. Bermúdez (ed.), Routledge, 2020.
- Maibom, H. L. *The Space Between: How Empathy Really Works*, Oxford University Press, 2022.
- May, J., Workman, C. I., Han, H. and J. Haas, The Neuroscience of Moral Judgment: Empirical and Philosophical Developments. In: *Neuroscience and Philosophy*, F. de Brigard and W. Sinnott-Armstrong (eds.), MIT Press, 2022.
- Mill, J. S. *An Examination of Sir William Hamilton's Philosophy: And of the Principle Philosophical Questions Discussed in His Writings*, Eliborn Classics Series, 2005.
- Nilsson, P. *Empathy and Emotions: On the Notion of Empathy as Emotional Sharing*. Umeå: Department of Philosophy and Linguistics, Umeå University, 2003.
- Ortony, A. *Why Metaphors Are Necessary and Not Just Nice*, *Educational Theory*, 1975, №25, p. 45–53.
- Ortony, A. Metaphor, Language and Thought. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАИ

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

- Ortony, A. The Role of Similarity in Similes and Metaphors. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979a.
- Paulhus, D. L. The Phyloempathic Hierarchy: Different Human Empathy for Different Animal Species. In: *Empathy. Advanced Research and Application*, S. Ventura (ed.), 2022, doi: <http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.107832>.
- Peréz-Manrique, A. and A. Gomila. *The Comparative Study of Empathy: Sympathetic Concern and Empathic Perspective-Taking in Non-Human Animals*, Biological Reviews, 2018, 93, pp. 248-269.
- Piper, M. A. Impartiality, Compassion and Modal Imagination, *Ethics*, 1991, №101, pp. 726–757.
- Quick, O. S. *Empathizing and Sympathizing with Robots: Implications for Moral Standing*, Front. Rob. AI, 2021, Vol. 8, <https://doi.org/10.3389/frobt.2021.791527>.
- Reddy, M. J. The Conduit Metaphor: A Case of Frame Conflict in Our Language about Language. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.
- Richardson, I. A. *The Philosophy of Rhetoric*, Oxford University Press, 1939.
- Ricoeur, P. *The Rule of Metaphor. Multi-Disciplinary Studies of the Creation of Meaning in Language*, Toronto University Press, 1977.
- Ricoeur, P. *The Metaphorical Process as Cognition, Imagination and Feeling*, Cultural Inquiry, 1978, Vol.5, № 1, pp. 143–159.
- Rogers, C. R. *Empathic: An Unappreciated Way of Being*, Counseling Psychologist, 1975, №5, pp. 2–10.
- Roskies, A. *Neuroethics for the New Millennium*, Neuron, 2002, 35(1), pp. 21–23.
- Samuelson, P. L. *Moral Imagination and Theory and Practice*, Georgia State University, 2007.
- Sapir, D. The Social Use of Metaphor. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.
- Searle, J. *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*, Cambridge University Press, 1969.
- Searle, J. Metaphor. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.
- Serafimova, S. *Mapping (Un)Common Space of Ethical Gradualism in the Era of the Anthropocene*. Trace. Journal for Human-Animal Studies, 2019, Vol. 5, pp. 82-96.
- Serafimova, S. *How Can We Broaden Myopic Moral Horizons? The Role of Ethical Gradualism for 'Moral' Remapping*, Философия, Vol. 28 (3), 2019a, pp. 264-272.
- Serafimova, S. The Role of 'Strong' Ethical Gradualism in Building Intra- and Intergenerational Justice. Some Prospects for a Common Vocabulary of Ecological Justice. In: *Dimensions of Intra- and Intergenerational Justice in the Debates about Sustainability*. S. Serafimova (ed.), 2020, pp. 212-243.
- Serafimova, S. *Perspectives on Moral AI. Some Pitfalls of Making Machines Moral*, Avangard Prima, 2022.
- Singer, T. and C. Lamm. *The Social Neuroscience of Empathy*, Ann. N.Y. Acad. Sci. 2009, 1156, pp. 81–96. doi: 10.1111/j.1749-6632.2009.04418.x.
- Smith, A. *The Wealth of Nations*. Books I-III, Penguin Classics, 1982.
- Smith, A. *Theory of Moral Sentiments*, Prometheus Books, 2000.
- Smith, K. D., Keating, J. P. and E. Stotland. *Altruism Revisited: The Effect of Denying Feedback on a Victim's Status to Empathic Witnesses*, Journal of Personality and Social Psychology, 1989, №57, pp. 641–650.
- Spellman, E. V. Virtue of Feeling and Feeling of Virtue. In: *Feminist Ethics*, C. Card (ed.), Kansas University Press, 1990.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Sternberg, R. J., Tourangeau, R. and G. Nigro, Metaphor, Induction and Social Policy: The Convergence of Macroscopic and Microscopic Views. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.

Stevenson, C. L. *Persuasive Definition*, Mind, 1938, Vol. 47, No. 187, pp. 331-350.

Taylor, C. *Sources of the Self. The Making of the Modern Identity*, Cambridge University Press, 1989.

Thirioux, B., Mercier, M. R., Blanke, O. and A. Berthoz. *The Cognitive and Neural Time Course of Empathy and Sympathy: An Electrical Neuroimaging Study on Self-Other Interaction*. Neuroscience, 2014 May 16;267: 286-306. doi: 10.1016/j.neuroscience.2014.02.024.

Tourangeau, R. and R. J. Sternberg. *Aptness in Metaphors*, Cognitive Psychology, 1981, №13, pp. 27–55.

Trivers, R. L. *The Evolution of Reciprocal Altruism*, Quarterly Review of Biology, 1971, №46, pp. 35–57.

Turbayne, C. M. The Myth of Metaphor. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.

Van Dongen, J. D. M. *The Empathic Brain of Psychopaths: From Social Science to Neuroscience in Empathy*, Front Psychol, 2020, Vol. 11, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00695>.

Werhane, P. H. *A Place for Philosophers in Applied Ethics and the Role of Moral Reasoning in Moral Imagination: A Response to Richard Rorty*, Business Ethics Quarterly, 2006, № 16 (3), pp. 401-408.

Wheeler, C. The Magic of Metaphor: A Perspective of Reality Constitution. In: *Metaphor and Thought*, A. Ortony (ed.), Cambridge University Press, 1979.

Wispé, L. *The Distinction Between Sympathy and Empathy. To Call Forth a Concept, a Word is Needed*, Journal of Personality and Social Psychology, 1986.

Vol. 50, №2, pp.314–321.

Yalçın, Ö and S. Di Paola. *Modelling Empathy: Building a Link between Affective and Cognitive Processes*, Artificial Intelligence Review, 2020, 53, pp. 2983-3006.

Yurtsever, G. *Measuring Moral Imagination*, Social Behavior and Personality, 2006, № 34(3), pp. 205-220.

Допълнителна информация (по желание) (например: специални изисквания, лабораторно оборудване, предварителни знания):

Препоръчително е докторантите да имат бакалавърска и/или магистърска степен по философия.